

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
ENGELLİ ÖĞRENCİLER İÇİN SINAV UYGULAMALARI YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak, Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönergenin amacı; Bursa Uludağ Üniversitesi'nde önlisans, lisans ve lisansüstü programlarında kayıtlı bulunan engelli öğrencilerin engel durumlarından dolayı ders ve sınav uygulamalarında karşılaşılabilecekleri olası sorunları önlemektir. Bu kapsamda eğitimde fırsat eşitliği sağlamak, engelli öğrencilere eşit şartlarda ve adil bir şekilde sınav yapılmasına yönelik uygulamaları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 - (1) Bu Yönerge; Bursa Uludağ Üniversitesi'nin önlisans, lisans ve lisansüstü programlarında öğrenim gören engelli öğrencilerinin ders ve sınav uygulamalarını kapsamaktadır.

Dayanak

MADDE 3 - (1) Bu Yönerge;

a) 28/10/2009 tarihinden itibaren Türkiye'de yürürlüğe giren Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi'nin 24'üncü maddesine,

b) 7/7/2005 tarihli ve 25868 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5378 sayılı Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 15'inci maddesine,

c) 14/08/2010 tarihli ve 27672 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Yükseköğretim Kurumları Özürlüler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği hükümlerine,

ç) 08/03/2022 tarihli ve 31772 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Engelli Bireylere Yönelik Sınav Uygulamalarında ve Engelli Kontenjanında Aranacak Sağlık Şartlarına Dair Yönetmelik hükümlerine,

d) Bursa Uludağ Üniversitesi Senatosu tarafından 02/02/2023 tarihinde kabul edilen Bursa Uludağ Üniversitesi Engelli Öğrenci Birimi Yönergesi'ne dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 - (1) Bu Yönerge'de geçen;

a) Akademik Birim: Bursa Uludağ Üniversitesi'ne bağlı enstitü, fakülte, yüksekokul, konservatuvar ve meslek yüksekokullarını,

b) Ders: Bursa Uludağ Üniversitesi önlisans, lisans ve lisansüstü programlarında okutulan zorunlu ve seçmeli dersleri,

c) Ders yürütücüsü: Engelli öğrencilerin alacakları/almış oldukları söz konusu dersin yürütücüsü olan Bursa Uludağ Üniversitesi akademik birimlerinde koordinatör olarak görevlendirilmiş öğretim elemanı veya elemanlarını,

ç) Çocuklar için Özel Gereksinim Raporu (ÇÖZGER): Sağlık kurulunca hazırlanan çocuğun özel gereksinimlerini belirten raporu,

d) Engelli Öğrenci Birimi (Engelsiz Uludağ) : Yönetmeliğin 11'inci maddesi uyarınca Bursa Uludağ Üniversitesi'nde kurulan Bursa Uludağ Üniversitesi Engelli Öğrenci Birimi'ni,

e) Engeli Olan Öğrenciye Destek: Bursa Uludağ Üniversitesi akademik birimlerinde öğrenim görmekte olan engelli öğrenciye sınav öncesinde, sırasında ve sonrasında, diğer öğrenciler ile eşit koşulların sağlanması amacıyla; öğrencinin engeline göre sınavların uygun olarak düzenlenmesi ve düzgün işleyişine ilişkin gerekli desteği,

f) Engeli Olan Öğrenciye Destek Veren Görevli: Bursa Uludağ Üniversitesi akademik birimlerinde öğrenim görmekte olan engeli olan öğrenciye sınav öncesinde, sırasında ve sonrasında sınavların uyarlanması için gerekli desteği vermek üzere ilgili akademik birim, ilgili akademik birimdeki Engelli Öğrenci Akademik Birim Temsilcisi ve Engelli Öğrenci Birimi iş birliğinde görevlendirilen öğretim elemanını,

g) Engelli Öğrenci Akademik Birim Temsilcisi: Her akademik birimde, ilgili birim yönetimi tarafından gönüllülük esasına göre akademik personel arasından görevlendirilen engelli öğrenci akademik birim temsilcisini,

ğ) Engelli Öğrenci: Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duyuşsal yetilerinde herhangi bir nedene bağılı olarak çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı, topluma diğer bireyler ile eşit koşullarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre koşullarından etkilenen; öğrenimleri sırasında bazı destek hizmetlerine ihtiyaç duyan yükseköğretim öğrencisini,

h) Engelli Sağlık Kurulu Raporu: Tüm yaş grupları için Sağlık Bakanlığınca Engelli Sağlık Kurulu Raporu (ESKR) ya da Çocuklar İçin Özel Gereksinim Raporu (ÇÖZGER) vermeye yetkilendirilen hastanelerden alınmış raporu,

ı) Gözetmen: Sınav sırasında sınavların planlandığı gibi ve zamanında yapılmasını sağlamakla sorumlu olan, o dersi yürüten ders yürütücüsü ve engelli öğrenciye destek veren Bursa Uludağ Üniversitesi akademik birimlerinde görevli öğretim elemanını,

i) Refakatçi: Engelli bireyin mekanlara ulaşım amacıyla destek aldığı bireyi,

j) Rektör: Bursa Uludağ Üniversitesi rektörünü,

k) Sınav: Bursa Uludağ Üniversitesi'nde önlisans, lisans ve lisansüstü programlarına dair yapılan ara sınavlar, yarıyıl ve yıl sonu sınavları ile bu sınavlara ek olarak yapılan mazeret, bütünleme, ek sınav vb. sınavlarını,

l) Üniversite: Bursa Uludağ Üniversitesi'ni ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Engelli Öğrencilerin Sınavlarında Uyulacak Esaslar

Sınav esasları

MADDE 5 - (1) Sınav esasları, Bursa Uludağ Üniversitesi'nde öğrenimine devam eden engelli öğrencilere sınav öncesinde, sırasında ve sonrasında diğer öğrenciler ile eşit koşulların sağlanması amacıyla öğrencinin engel durumuna göre sınavların uyarlanması ile ilgili esasları kapsamaktadır. Buna göre:

a) Sınav öncesinde yapılacak duyuru ve ilanlarda engelli öğrencilerin engel durumları göz önünde bulundurulmalıdır.

b) Engelli öğrencilerin talepleri doğrultusunda bir günde en fazla 2 (iki) sınav olacak şekilde sınav programı yapılmalıdır. Engelli öğrencilerin alttan ya da üstten aldığı derslerin sınavları bu kapsamda değerlendirilmez.

c) Engelli öğrencilerin sınav yöntemi tercihi hususunda, sınav sırasında kullanılacak yardımcı teknolojiler ile ilgili olarak engelli öğrenciler ile eğitim öğretim yılının başlamasını takip eden en geç 4' üncü haftaya kadar akademik danışman ve ders öğretim elemanı iş birliğinde bireysel görüşme yapılmalıdır.

ç) Engelli öğrenci birimi, enstitü, konservatuvar, yüksekokul, meslek yüksekokulu müdürlükleri, fakülte dekanlıkları ya da bölüm başkanlıkları engelli öğrenciler için yapılacak düzenlemelere ilişkin sağlık kurulu raporunun ibraz edilmesini talep edebilirler.

d) Engelli öğrencilerin akademik danışmanı veya ders öğretim elemanı tarafından engelli öğrencilerin sınav uyarlama talepleri sınav tarihinden en az 15 (on beş) gün öncesine kadar engelli öğrenci birimine, engelli öğrenci akademik birim temsilcisine, bölüm başkanlığına, enstitü, konservatuvar, meslek yüksekokulu müdürlüğüne ya da dekanlığa yazılı

olarak bildirilmelidir. Alt yapı eksikliği, imkân kısıtlılığı gibi durumlarda ya da talep edilen düzenlemenin uygun olmadığı ilgili birim tarafından değerlendirildiği koşullarda engelli öğrenci birimi, bölüm başkanlıkları, enstitü, konservatuvar, meslek yüksekokulu müdürlükleri veya dekanlıklar engelli öğrencilerin uyarlama taleplerini reddetme hakkına sahiptir.

e) Sınav binasının ve sınav salonunun fiziksel olarak erişilebilir olması sağlanmalıdır. Bu kapsamda sınavın yapılacağı binada engelli rampasının olması, giriş kapısına kadar hissedilebilir yüzeylerin bulunması, asansörün olması, sınav salonlarının aydınlatmasının yeterli düzeyde olması, engelli öğrenci için ayrılmış oturaksız sıraların bulunması gibi fiziksel uyarlamaların yapılmış olması gerekmektedir.

f) Sınavlarda engelli öğrencinin talep etmesi halinde, soruları okuması amacıyla okuyucu/işaretleyici yardımı sağlanır. Okuyucu/işaretleyici yardımı için ilgili anabilim dalı veya bölüm başkanlığı tarafından bir akademik personel görevlendirilir.

g) Engelli öğrencilerin talepleri doğrultusunda sınavlarında, aksi belirtilmedikçe, sadece dört işlem yapabilen basit hesap makinası kullanmalarına izin verilebilir.

ğ) Engelli öğrencilerin talepleri doğrultusunda, internet veya herhangi bir ağ bağlantısına erişimi engellenmiş, engelli öğrencilerin engel türüne uygun programlar yüklenmiş ve gerekli ayarlamaları yapılmış bir bilgisayar engelli öğrencinin sınavlarında kullanabilir. Bilgisayar engelli öğrenciye enstitü, konservatuvar, yüksekokul, meslek yüksekokulu müdürlüğü ya da fakülte dekanlığı tarafından sadece ilgili sınav için temin edilir. Öğrenci şahsi bilgisayarını sınavlarda kullanamaz.

h) Engelli öğrencilerin talepleri halinde engel durumları ve ders yürütücüsünün görüşleri dikkate alınarak yazılı sınavlarda normal sınav süresinin %50'sine kadar, çoktan seçmeli sınavlarda ise 60 sorunun altındaki sınavlarda 20 (yirmi) dakika, 60 (atmış) soru ve üstündeki sınavlarda 30 dakika ek süre veya ihtiyaca uygun ek süreler verilebilir. Ek süre ile ilgili kararı ders yürütücüsü ihtiyaç halinde engelli öğrenci birimi ile iletişime geçerek belirler.

ı) Sınavını bilgisayarda yanıtlamayı tercih eden engelli öğrencinin sorulara vermiş olduğu yanıtların, herhangi bir yazım kuralı ya da şekil düzeltmesi yapılmadan, olduğu gibi çıktısı alınır ve ilgili kâğıt engelli öğrencinin cevap kâğıdı sayılır. Bu durum tutanak ile tespit edilerek öğrenci ve gözetmen tarafından imzalanır.

i) Engelli öğrenci için alternatif sınav biçimlerinin hiçbirinin uygun olmadığı durumlarda başarıyı ölçmek için, sözlü sınav ya da dönem ödevi gibi alternatif uygulamalara başvurulabilir. Ancak kullanılmak istenen alternatif sınav biçimi ve uygulamaların ders yürütücüsü, enstitü, konservatuvar, yüksekokul, meslek yüksekokulu müdürlüğü, fakülte dekanlığı ya da bölüm başkanlığı yönetimi tarafından onaylanmış olması gerekmektedir.

j) Engeli veya kronik bir hastalığı olan öğrenci, ilgili duruma ilişkin doktor raporu sunmak şartı ile sınavdan ve sınav ortamından ayrılmamak koşuluyla dinlenme arası (mola) talep edebilir. Dinlenme molasında geçen süre sınav süresine eklenmez. Dinlenme molalarının süresi ile ilgili kararı ders yürütücüsü ihtiyaç halinde engelli öğrenci birimi ile iletişime geçerek belirler.

k) Uzun süre aynı pozisyonda kalmanın sakıncalı veya zorlayıcı olduğu durumlarda öğrencinin talebi doğrultusunda tercih ettiği pozisyonda (uzun oturarak, yüzüstü yatarak vb.) sınav olması sağlanabilir. Bu talebin gerçekleşip gerçekleşmeyeceği ilgili birimin fiziki imkanlarına bağlıdır. Bu tür bir imkân olmadığı durumlarda "1)" bendi uygulanır.

l) Öğrencinin engel durumu duyarlılıkla dikkate alınmalıdır. Ancak öğrencinin engellilik durumunun zaruri kıldığı hususlarda muafiyet uygulamaları da ele alınabilir. Bu tür muafiyet uygulamaları, engellilik durumunun zaruri kıldığı muafiyetlerin ötesine geçerek, dersi alan öğrenciler arasında ayrımcılığa neden olacak türde bir muafiyet uygulamalarına dönüşmemelidir.

m) Engelli öğrenciler, ihtiyaçları doğrultusunda diğer öğrencilerden ayrı bir fiziksel ortamda sınava dahil edilebilir.

n) Engelli öğrenciler için ek süre sağlanması veya ayrı fiziksel ortamda sınav uygulanması durumlarında ilgili birim sınav için gözetmen planlamasını yapar.

Özel düzenlemeler

MADDE 6 - (1) Az gören veya total görme engelli öğrenciler için;

a) Az gören öğrenciler için sınav kağıtları yüksek kontrastlık içeren (siyah zemine beyaz yazı gibi) belirginleştirilmiş ve/veya büyük puntolarda hazırlanarak farklılaştırılmış bir biçimde yazılabilir.

b) Sınavda optik kodlama kağıdı kullanılacaksa az gören öğrenciler için kodlayıcı görevlendirilebilir. Kodlayıcı kişi sorulara verilen yanıtları sınav evrakına işaretleme görevini yerine getirebilir.

c) Öğrencinin kalan görme derecesine uygun olarak sınav salonunda büyüteç bulundurulmasına veya öğrencinin kendi büyütecini kullanmasına izin verilebilir.

ç) Total görme engelli öğrencinin talebi doğrultusunda kabartma formatta (Braille) sınav soruları hazırlanabilir.

d) Engelli öğrencilerin talepleri halinde sınav sorularında bulunan kelime, bilgi ve kavramların resimleri sorularda ilgili yerlere eklenebilir.

e) Görme engelli öğrencilerin sınavları için görsel içerikli tablo, grafik, şekil, resim vb. soruların yerine aynı bilgi ve beceriyi ölçecek sözel ifadeler içeren sorular sorulabilir.

f) Engelli öğrencilerin talepleri doğrultusunda kendilerine refakatçi, okuyucu, yazıcı, kodlayıcı desteği sağlanabilir.

MADDE 7- (1) İşitme engeli olan öğrenciler için;

a) İşitme engelli öğrenciler için sınav sırasında gerekebilecek işitsel materyallerin yazıya dökülmüş hali ya da alt yazılı bir şekilde görsel bir sınav biçimi düzenlenebilir.

b) İşitme engelli öğrencilerin bulunduğu sınıfın oturma düzeni öğretim elemanını ve dersin yürütücüsünü rahatlıkla görebileceği şekilde düzenlenebilir.

c) Sınav görevlileri ve ders yürütücülerinin yüzleri sınıfa dönük ve işitme engelli öğrencilerin görebileceği şekilde; yavaş ve net konuşarak sınav talimatı ile açıklamalar yapılmalıdır.

d) Dinleme ve konuşma becerisi gerektiren sınavlar, birim tarafından sınav için temin edilecek bilgisayarda yapılabilir.

e) Dinleme ve konuşma becerisi gerektiren derslerde işitme engelli öğrencilerden dudak okuyabilen öğrenciler için dinleme parçasının ayrı bir salonda gözetmen tarafından öğrenciye okunması sağlanabilir.

MADDE 8 - (1) Bedensel engeli olan öğrenciler için:

a) Bedensel engelli öğrencilerden, sağlık kurulu raporlarında, vücutlarında motor sistem mekanizması yeterli düzeyde gelişmediği için vücut hareketlerine hâkim olamadığı belirtilen (Serebral palsy vb.) hastalarından sınavda okuyucu ve işaretleyici yardımı talep eden öğrencilere, okuyucu ve işaretleyici yardımı verilebilir.

b) Bedensel engelli öğrencinin isteği doğrultusunda, tekerlekli sandalye ile sınav yerine ulaşımı sağlanabilir.

MADDE 9 - (1) Süreğen veya kronik hastalıkları olan öğrenciler için:

a) Okuyucu yardımı alan öğrencilerin istedikleri takdirde sınav esnasında soruları kendilerinin de okumalarına izin verilebilir.

b) Okuyucu ve/veya işaretleyici yardımı talep etmeyenler istedikleri takdirde tekli salonlarda sınava alınabilir.

c) Diyabet hastalarının insülin pompası, şeker ölçüm cihazları, öğrencinin kendisinin getireceği paketli ek gıda ile sınav salonlarına alınmalarına izin verilir.

ç) Sürekli sağlık sorunu nedeniyle ilaç kullanan öğrencilerin yanlarında ilaç getirmesine izin verilir.

MADDE 10 - (1) Geçici engeli olan öğrenciler ile ilgili sınav uygulama ilkeleri:

a) Geçici bir süre için herhangi bir nedenle engeli olan öğrenciler sınavlarında geçici engel türüne göre gerekli uyarlamalar talep edebilir. Konuya ilişkin dilekçesini geçici engel durumuna dair “Engelli Sağlık Raporu veya ÇÖZGER” raporu ile engelli öğrenci birimi ile kayıtlı olduğu enstitü, konservatuvar, yüksekokul, meslek yüksekokulu müdürlükleri, fakülte dekanlığı, bölüm başkanlığı ya da birimin öğrenci işleri ofislerine vermelidir.

b) Geçici süreli sağlık sorunu veya hamilelik gibi geçici özel durumu olan öğrencilerin; ilaç, ek gıda, tuvalet gibi ihtiyaçlarının karşılanmasına ve üzerlerinde/yanlarında sargı, alçı, atel, koltuk değneği, oturma simidi gibi tedavi uygulamaları ile sınav salonuna alınmalarına izin verilir.

c) Sınavda soruların kendisine okunmasını talep eden öğrenciler için okuyucu görevli yardımı verilebilir. Gerektiği durumlarda gözetmen eşliğinde özel bir sınav salonunda öğrencinin sınavının gerçekleştirilmesine izin verilebilir.

d) Cevap kâğıdında işaretleme (kodlama) veya yazma işlevini yerme getiremeyen öğrenciler için talep ettikleri takdirde işaretleyici görevli yardımı verilebilir ve gerektiği durumlarda gözetmen eşliğinde özel bir sınav salonunda öğrencinin sınavının gerçekleştirilmesine izin verilebilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM **Çeşitli ve Son Hükümler**

Hüküm bulunmayan haller

MADDE 11 - (1) Bu Yönerge’de hüküm bulunmayan hallerde, ilgili mevzuat hükümleri ile Yükseköğretim Kurulu ve Senato kararları uygulanır.

Yürürlük

MADDE 12 - (1) Bu Yönerge 2025-2026 Eğitim-Öğretim Yılından itibaren yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 13 - (1) Bu yönerge hükümlerini Bursa Uludağ Üniversitesi Rektörü yürütür.